DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
den 7 februari 2002 *

I mål C-328/00,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Bayerisches Verwaltungsgericht Regensburg (Tyskland), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Maria Weber,

Martin Weber

och

Freistaat Bayern

angående giltigheten av kommissionens förordning (EEG) nr 525/93 av den 8 mars 1993 om fastställande av slutliga regionala referensbelopp för producenter av sojabönor, raps-, rybs- och solrosfrö för regleringsåret 1992/93 (EGT L 56, s. 18),

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden N. Colneric samt domarna R. Schintgen (referent) och V. Skouris,

generaladvokat: C. Stix-Hackl,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom C. Schmidt och M. Niejahr, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 25 oktober 2001 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Bayerisches Verwaltungsgericht Regensburg har, genom beslut av den 30 augusti 2000 som inkom till domstolens kansli den 6 september samma år,

i enlighet med artikel 234 EG ställt fem frågor om giltigheten av kommissionens förordning (EEG) nr 525/93 av den 8 mars 1993 om fastställande av slutliga regionala referensbelopp för producenter av sojabönor, raps-, rybs- och solrosfrö för regleringsåret 1992/93 (EGT L 56, s. 18).

2 Frågorna har uppkommit i en tvist mellan å ena sidan Maria Weber och Martin Weber, vilka är ensamma delägare i Martin Weber Gesellschaft des Bürgerlichen Rechts (enkelt bolag bildat enligt tysk civilrätt), och å andra sidan Freistaat Bayern angående storleken på den kompensationsbetalning till producenter av oljeväxtfrön som Amt für Landwirtschaft und Bodenkultur Regensburg (myndigheten för jordbruk och odling av mark i Regensburg, nedan kallad myndigheten) med stöd av förordning nr 525/93 hade beviljat de förstnämnda.

Tillämpliga bestämmelser

3 Genom rådets förordning (EEG) nr 3766/91 av den 12 december 1991 om införande av ett stödsystem för producenter av sojabönor, raps-, rybs- och solrosfrö (EGT L 356, s. 17) infördes ett system grundat på principen att kompensationsbetalning skall ske direkt till producenterna med ett visst belopp per hektar, vilket fastställs utifrån den genomsnittliga avkastningen i de olika regionerna inom gemenskapen.

4 Enligt artikel 1.3 i förordning nr 3766/91 börjar regleringsåret för de produkter som avses i denna förordning den 1 juli och avslutas den 30 juni.

5 I artikel 3.1 i förordning nr 3766/91 stadgas följande:

"Ett prognostiserat referenspris för oljeväxtfrön fastställs till 163 ecu per ton."

6 Enligt de förklaringar som kommissionen lämnat i sitt skriftliga yttrande motsvarar detta referenspris "det förväntade jämviktspriset för oljeväxtfrön på medellång sikt på en stabiliserad världsmarknad".

7 I artikel 3.2 i samma förordning stadgas följande:

"Ett gemenskapsreferensbelopp för oljeväxtfrön fastställs till 384 ecu per hektar."

8 Enligt kommissionen är det härvid fråga om ett fiktivt värde som motsvarar den förväntade genomsnittliga storleken på kompensationsbetalningar per hektar inom gemenskapen.

9 Storleken på den kompensationsbetalning som skall erläggas till producenterna fastställs i två steg.

10 I ett första skede fastställer kommissionen med tillämpning av artikel 3.3 i förordning nr 3766/91 för varje produktionsregion som har bestämts i enlighet med artikel 2 i förordningen ett "prognostiserat regionalt referensbelopp". Härvid beaktas förhållandet mellan den genomsnittliga avkastningen för spannmål eller för oljeväxtfrön inom gemenskapen och motsvarande genomsnittliga avkastning inom ifrågavarande region.

11 I ett andra skede fastställer kommissionen, med tillämpning av det förfarande i förvaltningskommittén som anges i artikel 38 i rådets förordning nr 136/66/EEG av den 22 september 1966 om den gemensamma organisationen av marknaden för oljor och fetter (EGT L 172, 1966, s. 3025; svensk specialutgåva, område 3, volym 1, s. 167) och i enlighet med artikel 3.4 i förordning nr 3766/91, före den 30 januari varje regleringsår, ett "slutligt regionalt referensbelopp".

12 Av sistnämnda bestämmelse framgår följande:

"...kommissionen skall fastställa ett slutligt regionalt referensbelopp på grundval av det konstaterade referenspriset för oljeväxtfrön. Den slutliga beräkningen görs genom att det prognostiserade referenspriset ersätts med det konstaterade referenspriset. Prisavvikelser inom 8 procent av det prognostiserade referenspriset skall inte beaktas."

13 Härav följer att om det i enlighet med artikel 3.4 i förordning nr 3766/91 konstaterade referenspriset varierar med mer än 8 procent i förhållande till det prognostiserade referenspriset, skall det slutliga regionala referensbeloppet fastställas genom att det prognostiserade regionala referensbeloppet justeras i proportion till den ifrågavarande variationen.

14 Enligt artikel 3.5 i förordning nr 3766/91 får kommissionen göra de slutliga beräkningarna för varje oljeväxtfrö för sig.

15 Enligt artikel 3.6 i förordning nr 3766/91 skall vid offentliggörandet av de prognostiserade och slutliga regionala referensbeloppen i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* även en kort beskrivning av hur dessa belopp har beräknats lämnas.

16 På grund av de förseningar som genomförandet av det nya systemet medförde fick medlemsstaterna enligt kommissionens förordning (EEG) nr 1405/92 av den 27 maj 1992 om fastställande av storleken på förskott till producenter av sojabönor och raps-, rybs- och solrosfrö för regleringsåret 1992/93 (EGT L 146, s. 56) rätt att ge producenterna förskott som uppgick till 50 procent av det prognostiserade regionala referensbeloppet beräknat utifrån de uppgifter som medlemsstaterna hade lämnat till kommissionen tillsammans med sina regionaliseringsplaner.

17 Den 5 mars 1993 antog kommissionen förordning (EEG) nr 515/93 om fastställande av prognostiserade regionala referensbelopp för producenter av sojabönor, raps-, rybs- och solrosfrö för regleringsåret 1992/93 (EGT L 55, s. 43). Det prognostiserade regionala referensbeloppet för Bayern (Tyskland) fastställdes till 517,42 ecu per hektar (1 218,10 DEM per hektar).

18 Den 8 mars 1993 antog kommissionen förordning nr 525/93. Av bilaga II till denna förordning framgår att även det slutliga regionala referensbeloppet för Bayern fastställdes till 517,42 ecu per hektar (1 218,10 DEM per hektar).

19 Bilaga I till förordning nr 525/93 innehåller en kort beskrivning av hur de slutliga regionala referensbeloppen har beräknats. Där anges följande:

"För varje slags oljeväxtfrö har bestämts ett konstaterat referenspris som motsvarar det genomsnittspris som har registrerats på världsmarknaden under regleringsåret 1992/93.

Dessa konstaterade referenspriser har beräknats på grundval av noterade och faktiska transaktionspriser, beräknat för Rotterdam, för bulklaster av oljeväxtfrön som levererats till representativa hamnområden. Gällande priser och noteringar registrerades under perioden juli månad 1992 till januari månad 1993. Där det varit möjligt har hänsyn tagits till både en löpande månads leveranspriser och terminsleveranspriserna.

De konstaterade referenspriserna är sådana att det inte är nödvändigt att anpassa de prognostiserade regionala referensbeloppen i enlighet med artikel 3.4 i förordning (EEG) nr 3766/91.

...

De slutliga regionala referensbeloppen för regleringsåret 1992/93 är identiska med de prognostiserade regionala referensbeloppen och återges i bilaga II."

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

20 Den 24 maj 1992 ansökte Martin Weber Gesellschaft des Bürgerlichen Rechts hos myndigheten om direkt stöd till producenter av oljeväxtfrön avseende skörden 1992 för en areal av 6,37 hektar rapsodling. Denna ansökan registrerades den 29 maj samma år.

21 Genom beslut av den 23 september 1992 beviljade myndigheten sökandena förskott med 3 879,65 DEM, motsvarande 50 procent av det prognostiserade regionala referensbeloppet. Till grund för beräkningen låg ett belopp av 609,05 DEM per hektar för Bayern. Sökandena i målet vid den nationella domstolen begärde omprövning av beslutet på den grunden att de beviljade medlen inte täckte förlusterna på grund av prissänkningar.

22 Genom beslut av den 28 april 1993 beviljade myndigheten sökandena ett generellt stöd på 7 759,29 DEM, beräknat på grundval av det slutliga referensbeloppet för Bayern, vilket var 1 218,10 DEM per hektar. Sökandena i målet vid den nationella domstolen begärde omprövning även av detta beslut samt hemställde om att denna fråga inte skulle avgöras förrän EG-domstolen hade tagit ställning till den talan som skulle väckas där.

23 Genom ansökan som registrerades vid domstolens kansli den 11 maj 1993 yrkade sökandena att förordning nr 525/93 skulle ogiltigförklaras. I dom av den 10 juli 1996 i mål T-482/93, Weber mot kommissionen (REG 1993, s. II-609) avvisades talan av förstainstansrätten dit talan hade hänskjutits genom beslut meddelat av domstolens ordförande den 27 september 1993. Skälet härtill var att sökandena i målet vid den nationella domstolen inte var personligen berörda av förordningen i fråga.

24 Genom beslut av den 4 december 1997 avslog Regierung der Oberpfalz (delstatsregeringen i Oberpfalz) en av sökandena ingiven begäran om omprövning på den grunden att myndighetens beslut av den 28 april 1993, vilket hade meddelats på grundval av kommissionens förordning nr 525/93, var rättsenligt.

25 Den 9 januari 1998 väckte sökandena talan vid Bayerisches Verwaltungsgericht Regensburg om upphävande av avslagsbeslutet och föreslog att en begäran om förhandsavgörande skulle inges till EG-domstolen enligt artikel 177 första stycket b i EG-fördraget (nu artikel 234 första stycket b EG).

26 Till stöd för sitt yrkande anförde sökandena i målet vid den nationella domstolen dels att förordning nr 525/93 var bristfälligt motiverad och därför stred mot artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG), dels att förordningen innebar ett åsidosättande av den gemenskapsrättsliga principen om förbud mot godtyckliga rättsakter.

27 Bayerisches Verwaltungsgericht Regensburg, som ansåg att tvistens lösning var avhängig av giltigheten av förordning nr 525/93, beslutade att förklara målet vilande och att hänskjuta följande frågor till domstolen för förhandsavgörande:

"1) Hade kommissionen rätt att vid fastställande av de regionala referensbeloppen, med avvikelse från ordalydelsen i bilaga I till förordning (EEG) nr 525/93, inte beakta referenspriser för månader under tiden mellan den 1 juli 1992 och januari månad 1993, men däremot ta med referenspriser för månader efter nämnda tidsperiod i beräkningen och ersätta sådana uppgifter om referenspriser som saknas med uppskattade priser?

2) Var det tillåtet att höja de för Hamburg och Fac. Atlant konstaterade priserna med fiktiva transportkostnader på 3,8 ecu per ton?

3) Hade kommissionen rätt att till grund för beräkningen av de slutliga regionala referenspriserna lägga genomsnittspriser som tagits fram på ett rent matematiskt sätt, utan att ta hänsyn till de olika försäljningsmängderna under de enskilda månaderna under den tidsperiod som beräkningen avsåg?

4) Om svaren på frågorna 1—3 är jakande: Är förordning (EEG) nr 525/93 i fråga om riktlinjerna för beräkningen av de slutliga regionala referensbeloppen bristfälligt motiverad i den mening som avses i artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG)?

5) Är motiveringen så bristfällig att den medför att förordningen helt eller delvis är ogiltig?"

Den första, den andra och den tredje frågan

28 Vad beträffar de tre första frågorna, vilka bör prövas tillsammans, framgår av kommissionens skriftliga yttrande följande: För det första tog kommissionen i samband med beräkningen av de slutliga regionala referensbeloppen, såsom dessa fastställts i förordning nr 525/93, på grundval av uppskattade priser också hänsyn till terminspriser för februari och mars 1993, varvid den hänförde sig till transaktioner under januari 1993. För det andra tog den i två fall inte hänsyn till de av medlemsstaterna meddelade genomsnittspriserna. För det tredje har den till vissa av dessa priser lagt ett schablonmässigt beräknat belopp av 3,8 ecu per ton för transportkostnader. För det fjärde viktade den inte de fastställda priserna med hänsyn till den konkreta försäljningsmängden under respektive månad.

29 Kommissionen anser dock inte att den härigenom begått en sådan överträdelse att förordning nr 525/93 skall anses vara ogiltig.

30 Domstolen erinrar i detta hänseende för det första om att det i artikel 3.4 i förordning nr 3766/91, vilken förordning legat till grund för förordning nr 525/93, beträffande sättet för beräkning av de slutliga regionala referensbeloppen endast anges att dessa belopp skall beräknas på grundval av det fastställda referenspriset för oljeväxtfrön och att den slutliga beräkningen görs genom att det prognostiserade referenspriset ersätts med detta konstaterade referenspris.

31 I förordning nr 3766/91 anges dock inte exakt vilket beräkningssätt som skall användas för att konstatera detta referenspris. Enligt artikel 3.6 i denna förordning ankommer det på kommissionen att vid offentliggörandet av de slutliga regionala referensbeloppen lämna en kort beskrivning av hur dessa beräknats.

32 Domstolen erinrar för det andra om att gemenskapernas institutioner har ett betydande utrymme för skönsmässig bedömning på området för den gemensamma jordbrukspolitiken till följd av de befogenheter som de har tilldelats genom EG-fördraget (se särskilt dom av den 29 oktober 1998 i mål C-375/96, Zaninotto, REG 1998, s. I-6629, punkt 64, och av den 12 juli 2001 i mål C-189/01, Jippes m.fl., REG 2001, s. I-5689, punkt 80).

33 När institutionerna har ett sådant utrymme för skönsmässig bedömning skall gemenskapsdomstolen begränsa sig till att pröva om utövandet av detta utrymme är behäftat med ett uppenbart fel eller innebär ett maktmissbruk, eller om gemenskapernas institutioner uppenbart har överskridit gränserna för sitt utrymme för skönsmässig bedömning (se särskilt dom av den 17 juli 1997 i mål C-354/95, National Farmers' Union m.fl., REG 1997, s. I-4559, punkt 50, domen i det ovannämnda målet Jippes m.fl., punkt 80, och dom av den 22 november 2001 i mål C-301/97, Nederländerna mot rådet, REG 2001, s. I-8853, punkt 74).

34 Kommissionens handlande synes inte vara vare sig behäftat med ett uppenbart fel, innebära ett maktmissbruk eller uppenbart överskrida kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning.

35 För det första är det enligt artikel 3.4 i förordning nr 3766/91 endast när det konstaterade referenspriset avviker från det prognostiserade referenspriset med mer än 8 procent som de prognostiserade regionala referensbeloppen måste anpassas för att bli de slutliga regionala referensbeloppen.

36 För det andra framgår av kommissionens förklaringar, vilka inte ifrågasatts, att det prognostiserade referenspriset för oljeväxtfrön, såsom detta fastställts i artikel 3.1 i förordning nr 3766/91, motsvarar det förväntade jämviktspriset för oljeväxtfrön på medellång sikt på en stabiliserad världsmarknad.

37 Under dessa omständigheter förefaller det inte orimligt att kommissionen vid beräkningen av de slutliga regionala referensbeloppen, för att säkerställa jämförbarheten mellan de konstaterade referenspriserna och det prognostiserade referenspriset, dels har gjort uppskattningar för att i denna beräkning inkludera terminspriser som på grund av den längre period varpå de var beräknade framstod som mer stabila än kontantpriserna, dels inte har beaktat priser som med hänsyn till de låga handelssiffrorna inte var representativa för jämviktspriset under hela regleringsåret 1992/93.

38 Detsamma gäller höjningen av vissa priser med ett schablonbelopp av 3,8 ecu per ton för transportkostnader, som kommissionen har gjort för att anpassa de priser som tillämpades i olika hamnområden inom gemenskapen till de i Rotterdam (Nederländerna) tillämpade priserna.

39 Eftersom Rotterdam är den största hamnen inom gemenskapen var det nämligen rimligt av kommissionen att anse att de priser som tillämpas där är representativa för världsmarknaden. Dessutom hade, som kommissionen förklarat, även det prognostiserade referenspriset, såsom detta fastställts i artikel 3.1 i förordning nr 3766/91, fastställts "på grundval av Rotterdam".

40 Inte heller har kommissionen uppenbart överskridit sitt utrymme för skönsmässig bedömning när den inte viktade de fastställda priserna med hänsyn till den konkreta försäljningsmängden under respektive månad, på grund av att den saknade nödvändiga uppgifter för att göra en sådan viktning, utan fastställde de konstaterade referenspriserna på grundval endast av genomsnittspriser som tagits fram på ett rent matematiskt sätt.

41 Av det föregående framgår att giltigheten hos förordning nr 525/93 inte kan ifrågasättas på någon av de i de tre första frågorna nämnda grunderna.

Den fjärde och den femte frågan

42 Vad beträffar den fjärde och den femte frågan, vilka avser frågan om förordning nr 525/93 helt eller delvis är ogiltig på grund av ett åsidosättande av motiveringsskyldigheten enligt artikel 190 i fördraget erinrar domstolen om att den motivering som krävs enligt denna bestämmelse skall vara anpassad till rättsaktens beskaffenhet. Av motiveringen skall vidare klart och tydligt framgå hur den institution som har antagit rättsakten har resonerat, så att de som berörs därav kan få kännedom om skälen till den vidtagna åtgärden och så att domstolen ges möjlighet att utöva sin prövningsrätt. Det krävs dock inte att alla relevanta faktiska och rättsliga omständigheter anges i motiveringen, eftersom bedömningen av om motiveringen av en rättsakt uppfyller kraven i artikel 190 i fördraget inte skall ske endast utifrån rättsaktens ordalydelse utan även utifrån sammanhanget och reglerna på det ifrågavarande området (se särskilt dom av den

19 oktober 2000 i de förenade målen C-15/98 och 105/99, Italien och Sardegna Lines mot kommissionen, REG 2000, s. I-8855, punkt 65, och domen i det ovannämnda målet Nederländerna mot rådet, punkterna 187 och 188).

43 I första skälet i förordning nr 525/93 hänvisas uttryckligen till artikel 3.4 i förordning nr 3766/91 och erinras om att beräkningen av det slutliga regionala referensbeloppet görs genom att det prognostiserade referenspriset ersätts med det konstaterade referenspriset.

44 I enlighet med vad som föreskrivs i artikel 3.6 i förordning nr 3766/91 innehåller dessutom bilaga I till förordning nr 525/93 en kort beskrivning av beräkningssättet för de slutliga regionala referensbeloppen.

45 Det skall därför konstateras att förordning nr 525/93, i egenskap av tillämpningsföreskrift till förordning nr 3766/91, är tillräckligt motiverad i fråga om beräkningen av de slutliga regionala referensbeloppen.

46 Av samtliga ovan nämnda överväganden följer att det vid prövningen av de frågor som har ställts inte har framkommit någon omständighet som skulle kunna påverka giltigheten av förordning nr 525/93.

Rättegångskostnader

47 De kostnader som har förorsakats kommissionen, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 30 augusti 2000 har ställts av Bayerisches Verwaltungsgericht Regensburg — följande dom:

Vid prövningen av de frågor som har ställts har det inte framkommit någon omständighet som skulle kunna påverka giltigheten av kommissionens förordning (EEG) nr 525/93 av den 8 mars 1993 om fastställande av slutliga regionala referensbelopp för producenter av sojabönor, raps-, rybs- och solrosfrö för regleringsåret 1992/93.

Colneric Schintgen Skouris

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 7 februari 2002.

R. Grass

Justitiesekreterare

N. Colneric

Ordförande på andra avdelningen